

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

від « 28 » квітня 2020 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПАТЕНТОЗНАВСТВО»

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні Наукового товариства
студентів, аспірантів, докторантів і
молодих вчених ВНАУ
Протокол № 8
від « 23 » березня 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні Вченої Ради
інженерно-технологічного факультету
Протокол № 10
від « 22 » квітня 2020 р.

Вінниця 2020

1. Відомості про викладача, який викладає навчальну дисципліну
Ярошенко Леонід Вікторович, доцент, кандидат технічних наук, доцент кафедри електроенергетики, електротехніки та електромеханіки, електронна адреса: leonid@vsau.vin.ua

2. Опис навчальної дисципліни

Патентознавство

кількість кредитів ЄКТС – 4;

кількість годин – 120 годин, у тому числі 32 аудиторних годин, 88 години самостійна робота;

Програма навчальної дисципліни передбачає перезарахування кредитів, отриманих здобувачами, які навчались за програмою академічної мобільності, неформальної та інформальної освіти за наявності відповідних підтверджуючих документів.

Передбачено розробка аудіо-курсу, дистанційних online курсів для здобувачів з особливими освітніми проблемами інклюзивної освіти.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Термін викладання – один семестр, 2 курс, 1 семестр.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної програми

Патентознавство належить до навчальної дисципліни обов'язкової компоненти, освітній компонент циклу загальної підготовки;

- при вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких компонент (пререквізитів): «Організація наукових, експериментально-конструкторських досліджень» «Інформаційно-керуючі системи в електричних мережах», «Математичні задачі електроенергетики», «Інформаційні технології».
- основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких компонент (постреквізитів): «Моделювання новітніх технологічних систем» «Інформаційні технології в наукових дослідженнях».
-

5. Характеристика навчальної дисципліни

51. Призначення навчальної дисципліни. Освітня компонента

«Патентознавство» спрямована на вивчення теоретичних засад і здобуття практичних навичок управління об'єктами промислової власності; підвищення ефективності функціонування інноваційних підприємств, державних установ та інших об'єктів інноваційної інфраструктури а також отримання здобувачами однієї з важливих і універсальних компетентності – застосування сучасних інформаційних технологій під час наукової роботи. Вона забезпечує формування у здобувачів науково-дослідницької професійно-орієнтованої компетентності, знань, розуміння і вмінь ефективного застосування ІТ-засобів комп'ютерної презентації й опублікування наукової інформації, інтелектуальних інформаційних систем, та засобів у діяльності науковця. Відповідно предметом навчальної дисципліни є об'єкти промислової власності; підвищення ефективності функціонування інноваційних виробництв.

52. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни —«Патентознавство» оволодіння знаннями і практичними навичками у сфері охорони, захисту та

використання об'єктів промислової власності, актуальність курсу зумовлена тим, що у сучасних умовах патентні права та система їх захисту стимулюють глобальний інноваційний розвиток. Завдяки процедурі створення і захисту об'єктів промислової власності країни-продуценти інновацій мають додатковий стимул для розвитку нових технологій, а країни, що розвиваються можуть активно їх впроваджувати у виробництво. Міжнародне визнання прав інтелектуальної власності розглядається як регулюючий механізм, що сприяє та забезпечує динамічну конкуренцію і торгівлю між країнами.

53. Задачі вивчення компоненти – теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців із наступних питань:

- застосовувати законодавчі, нормативні і правові засади управління об'єктами промислової власності;
- проведення наукових досліджень на рівні доктора філософії із використанням об'єктів промислової власності;
- збирати, обробляти й аналізувати патентну інформацію, що публікується на інтернет-ресурсах, презентувати результати професійної діяльності з використанням міжнародних аспектів співпраці в області патентного права;
- використовувати у науковій діяльності законодавчі, нормативні і правові засади управління об'єктами промислової власності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі матеріалознавства, проводити дослідницько-інноваційну діяльність, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

загальні компетентності

- Здатність знаходити, обробляти й аналізувати необхідну інформацію для розв'язання задач і прийняття рішень;
- Розуміння значення дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

Фахова компетентність

- Здатність обґрунтовувати технічні рішення на основі розуміння закономірностей роботи технічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

Програмні результати навчання

- Інтегрувати існуючі методики та методи досліджень та адаптувати їх для розв'язання наукових завдань при проведенні дисертаційних досліджень;
- Дотримуватись етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності;
- Вміти використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності;
- Планувати теоретичне та експериментальне дослідження, оцінювати,

адаптувати та узагальнювати його результати.

Також вивчення даної компоненти формує у здобувачів вищої освіти ряд соціальних навичок (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

54. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Система інтелектуальної власності. Науково-технічна творчість та її результати; Виникнення, становлення і розвиток поняття інтелектуальної власності; Об'єкти інтелектуальної власності; Законодавство України про інтелектуальну власність.

Тема 2. Промислова власність. Об'єкти інтелектуальної власності; Об'єкти винаходу та корисної моделі; Умови надання правової охорони винаходу (корисній моделі); Промисловий зразок.

Тема 3. Право на одержання патенту. Право авторства; Порядок оформлення та подання заявки на винахід; Вимога єдності винаходу; Загальні вимоги до змісту документів заявки; Склад заявки; Опис винаходу (корисної моделі) та вимоги до нього; Формула винаходу (корисної моделі) і вимоги до неї; Вимоги до ілюстративних матеріалів; Реферат та вимоги до нього; Документи, що додаються до заявки; Порядок одержання патенту на промисловий зразок. Подання заявки, пріоритет винаходу; (Метод лекція-бесіда)

Тема 4. Експертиза заявки на винахід та процедура видачі патенту. Експертиза заявки на винахід (корисну модель); Оскарження рішення за заявкою; Публікація відомостей про винахід; Процедура видачі патенту України на винахід; Сплата збору за дії, пов'язані з охороною прав на винаходи; Припинення дії патенту та визнання його недійсним.

Тема 5. Патентування в іноземних державах та реалізація патентних прав. Патентування винаходу (корисної моделі) в іноземних державах. Права та обов'язки власника патенту на винахід (корисну модель); Особисті немайнові права; Майнові права суб'єктів права на винаходи, корисні моделі і промислові зразки; Взаємовідносини співвласників патенту.

Тема 6. Передача права на використання винаходу. Ліцензії на право користування об'єктами інтелектуальної власності; Види ліцензій; Повна ліцензія; Виключна ліцензія; Невиключна ліцензія; Обов'язкові умови та реквізити ліцензійного договору; Примусове відчуження прав на винахід (корисну модель). Право на раціоналізаторську пропозицію.

Тема 7. Авторське право та суміжні права. Авторське право; Суб'єкти авторських відносин; Особисті немайнові права авторів; Майнові права автора та іншої особи, що має авторське право; Суміжні права; Авторські договори. (Лекція - дискусія)

Тема 8. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності; Міжнародна охорона промислової власності; Міжнародна охорона літературної і художньої власності.

55. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота (виконання індивідуальних творчих завдань) кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Тема 1. Система інтелектуальної власності.	2	2	10
2	Тема 2. Промислова власність	2	2	10
3	Тема 3. Право на одержання патенту	2	2	12
4	Тема 4. Експертиза заявки на винахід та процедура видачі патенту	2	2	12
5	Тема 5. Патентування в іноземних державах та реалізація патентних прав	2	2	10
6	Тема 6. Передача права на використання винаходу	2	2	10
7	Тема 7. Авторське право та суміжні права	2	2	12
8	Тема 8. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності	2	2	12
	Разом	16	16	88

6. Самостійна робота здобувача

Самостійна робота здобувача ВНАУ є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

Індивідуальні завдання

За рішенням кафедри здобувачі готують реферати та доповіді на щорічну науково-технічну конференцію співробітників кафедри.

Завдання 1. Проаналізувати право на раціоналізаторську пропозицію.

Завдання 2. Розглянути право на фірмове (комерційне) найменування.

Завдання 3. Пояснити зміст терміну «патентоздатність» та розкрити його на конкретних прикладах.

Завдання 4. Дати аргументовану відповідь відносно ситуації, яка склалась на підприємстві.

При виконанні трудових обов'язків працівник Коновалюк створив винахід “Пристрій для виміру електроструму”. Вважаючи, що йому належать особисті немайнові і майнові права інтелектуальної власності, він подав заявку з метою отримання охоронного документу на зазначений об'єкт. Довідавшись про це, роботодавець, оскільки в трудовому договорі не було вирішено питання розподілу

прав на створені винаходи, звернувся до юриста з проханням дати роз'яснення, які права він має на цей об'єкт і яким чином він може їх реалізувати та захистити.

Який винахід визнається службовим? Як розподіляються права між працівником і роботодавцем на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору?

Завдання 5. Охарактеризувати суб'єктів права промислової власності з позицій цивільно-правових відносин у частині права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами творчої діяльності.

Завдання 6. Здійснити аналіз патентного права.

Завдання 7. Описати порядок одержання патенту в Україні.

Завдання 8. Обґрунтувати відповідь. *Чи маєте Ви право звернутися з позовом до підприємства про відшкодування морального збитку за затримку в укладенні угоди, а також виплаті матеріальної винагороди за проведену роботу по створенню промислового зразка?*

Завдання 9. Визначити роль промислової власності в економічному розвитку держави.

Завдання 10. Розглянути процедуру подання заявки на одержання патенту на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Завдання 11. Проаналізувати переваги та недоліки процесу патентування об'єктів промислової власності.

Завдання 12. Розглянути ситуацію і дати обґрунтовану відповідь на запитання: У якому порядку оформляється, подається заявка на винахід, створений автором у зв'язку з виконанням службового завдання? Чи має право автор отримати патент на своє ім'я?

Інженер заводу "Маяк" створив за завданням адміністрації технічний пристрій, що відповідає вимогам, які пред'являються до винаходів, і подав на нього заявку до Патентного відомства. Однак йому було відмовлено у видачі патенту із зазначенням на недотримання встановленого порядку охорони винаходу, створеного автором у зв'язку з виконанням службового завдання.

Завдання 13. Проаналізувати право на реєстрацію компонування інтегральної мікросхеми та його захист.

Завдання 14. Дати визначення гудвілу та охарактеризувати його з позицій нематеріального активу підприємства.

Завдання 15. Описати розподіл прав між роботодавцем та винахідником у процесі службового винаходу.

Завдання 16. Розглянути ситуацію і дати обґрунтовану відповідь.

Група осіб отримала патент на спосіб отримання палива для двигунів внутрішнього згорання. Спочатку за згодою всіх співвласників патенту ними було укладено кілька ліцензійних угод, винагороду за якими розподілялась між усіма патентовласниками порівну. Однак в подальшому між ними виникли розбіжності, пов'язані з розподілом винагороди. Зокрема, група патентовласників, які активно займалися роботою по комерційній реалізації розробки, вважала, що їх частка винагороди повинна бути збільшена. Крім того, вони вказують, що деякі особи включені до складу патентовласників без достатніх підстав, оскільки не брали безпосередньої участі у створенні розробки.

Їх противники, не оспорюючи по суті останнього доказу, вказували, що без їх участі в числі заявників патент на дану розробку взагалі не міг бути отриманий

групою осіб, так як базою для створення розробки послужили результати науково-дослідної роботи, досягнуті при виконанні ними службового завдання в період їх роботи в НДІ. Сторони звернулися до юриста за консультацією.

Які роз'яснення повинні бути дані? Як використовується запатентована розробка, якщо між співвласниками патенту не може бути досягнута угода?

Графік самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Годин и	Термін виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до практичних занять	40	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Виконання індивідуальних завдань	28	щотижнево	Усний захист
3	Індивідуальні науково-дослідні завдання	20	2 рази в семестр	Усний захист
	Разом	88		

7. Список основної та додаткової літератури

Основна

1. Дергачова В.В., Пермінова С.О. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / В. В. Дергачова, С. О. Пермінова; за ред. О. А. Гавриша – К.: НТУУ «КПІ», 2015. – 416 с.: 23 іл.

2. Наукова діяльність, Патентознавство. Інтелектуальна власність : підручник /Укладачі: Г.О. Оборський, І.М. Чістякова, Д.Д. Татакі, О.С. Білоусов, І.К.Кривдіна, В.П.Кубко, С.Х. Яворський. – К : Каравела, 2016.- 232 с.

3. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти [текст] Підручник: 3-тє вид., перероб. та доп. / Є. І. Ходаківський, В. П. Яковчук, І. Л.Литвинчук. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 504 с.

Допоміжна

1. Практикум з патентознавства для магістрів спеціальностей галузі знань 18 Виробництво та технології / О.В. Денищенко, С.Є. Барташевський, Є.А. Коровяка, В.О. Расцветаєв ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2019. – 70 с.

2. Наукова діяльність. Патентознавство. Інтелектуальна власність: Підручник / Укладачі: Г.О. Оборський, І.М. Чістякова, Д.Д. Татакі, О.С. Білоусов, І.Б. Кривдіна, В.П. Кубко, С.Х. Яворський. — К.: Каравела, 2017. — 232 с. ISBN 978-966-2229-79-0

Інформаційні ресурси

1. Тестові завдання (внутрішній сайт ВНАУ)
2. Методичні розробки (внутрішній сайт ВНАУ).
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sips.gov.ua/ua/svit>
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sips.gov.ua/ua/normative_acts.html
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sips.gov.ua/ua/inventions.html>
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sips.gov.ua/ua/microcircuits.html>
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sips.gov.ua/ua/industrial_prototypes.html
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sips.gov.ua/ua/signs.html>

9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://sips.gov.ua/ua/origin_commodity.html
10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
http://sips.gov.ua/ua/blanki_pohodj.html
11. Освітній портал. URL: <http://www.osvita.org.ua/>
12. Український інститут науково - технічної та економічної інформації. URL:
<http://www.uinte.kiev.ua/>
13. БД SCOPUS. URL: <http://www.scopus.com>
14. Пошукова система GOOGLE АКАДЕМІЯ. URL: <http://www.scholar>
15. Український лінгвістичний портал «Словники України». URL:
[Lcorp.ulif.org.ua](http://lcorp.ulif.org.ua)
16. Веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України (Київ). URL:
<http://www.nplu.org/>
17. Веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова (Київ). URL:
<http://www.ukrbook.net/>
18. Веб-сайт «Бібліотеки в мережі Internet»
<http://library.zntu.edu.ua/reslibrel.html>.
19. Веб-сайт Бібліотеки Конгресу США. URL: <http://www.loc.gov/>
20. Веб-сайт Національної бібліотеки Франції. URL: www.bnf.fr/.
21. Веб-сайт Британської бібліотеки. URL: www.bl.uk/

8. Контроль і оцінка результатів навчання

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: поточний контроль – загальна відповідність заявленим компетентностям за результатами практичних занять – 50 балів (усний контроль: опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему та ін.); підсумок самостійної роботи та індивідуальних творчих завдань (письмовий контроль: робота в письмовій формі, виклад матеріалу на задану тему в письмовому вигляді та ін.) – 20 балів; підсумковий контроль (автоматизоване електронне тестування) – 30 балів. Разом: 100 балів. Якщо здобувач протягом семестру за підсумками поточного та атестаційного контролів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він до іспиту не допускається.

Визнання результатів набутих у неформальній/інформальній освіті здійснюються до початку семестру, у якому згідно з навчальним планом передбачено опанування освітнього компонента.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота										Самостійна робота (виконання індивідуальних творчих завдань)	Підсумковий тест	Сума
T1	T2	T3	T4	A1	T5	T6	T7	T8	A2	20	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками	
75-81	C	Добре	
65-74	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно-зможливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно - зобов'язковим повторним вивченням компоненти	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням компоненти

9. Політика навчальної дисципліни

Активна участь здобувачів на практичному занятті під час опитування, відвідування лекційних занять, ініціативність в обговоренні дискусійних тем, своєчасність виконання самостійної роботи, заохочення здобувачів до науково-дослідної роботи.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Відпрацювання пропущених занять є обов'язковим незалежно від причини пропущеного заняття, здобувач презентує виконані завдання під час консультації викладача.

Під час роботи над індивідуальними завданнями, розв'язуванням задач не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними. Положення про академічну доброчесність у Вінницькому національному аграрному університеті <https://vsau.org/assets/images/content/dokPDF/polozhenya-pro-akademichnu-dobrochesnist--.pdf>.

Крім того, підсумковий семестровий контроль здобувачів освіти може здійснюватися з використанням технологій дистанційного навчання університету; з метою контролю виконання завдань заліку в дистанційній формі викладач має право протягом усього заходу користуватись засобами інформаційно-комунікаційного зв'язку, які дозволяють ідентифікувати здобувача освіти (Zoom, BigBlueButton, Google Meet, Viber тощо).